

Staatloosheid in Nederland stap-voor-stap-gids

Een praktijkgerichte gids voor hulpverleners in
contact met staatlozen in Nederland



November 2018

De inhoud van dit rapport is gemaakt door het ASKV Steunpunt Vluchtelingen en is eigendom van het Institute on Statelessness and Inclusion (ISI), ASKV en het European Network on Statelessness (ENS), exclusief externe links en afbeeldingen/materialen die anders zijn gecrediteerd.



Staatloosheid in Nederland stap-voor-stap-gids



AANKOMST



Na aankomst van een asielzoeker bij het **aanmeldcentrum** (in Ter Apel of Schiphol) krijgt hij of zij een 'rust en voorbereidingstermijn' [weblink 1]. Deze periode heeft een minimum van 6 dagen. Gedurende deze periode zullen geen vragen worden gesteld met betrekking tot asielmotieven, maar onderzoek kan plaatsvinden naar de identiteit, vingerafdrukken en **nationaliteit**. Mogelijke documenten die in het bezit waren kunnen ook worden onderzocht, evenals de toepasbaarheid van de Dublin-verordening of andere beschermingen. [weblink 1]

Het is van **groot belang dat iemands nationaliteit en mogelijke staatloosheid in deze fase al zorgvuldig wordt overwogen**. Als er onduidelijkheden zijn over iemands nationaliteit, vraag je je cliënt naar mogelijke staatloosheid en help je hen met het documenteren van hun staatloosheid door mogelijke officiële documenten [weblink 2] of, waarschijnlijker, andere ondersteunende documenten (schoolbewijzen, doopcertificaat, UNRWA of GAPAR-registratie, rapporten of andere documenten die van toepassing zijn op de staatloosheidsgroep, toepasselijke nationaliteitswetten [weblink 3], etc.).

Let wel, **staatloze personen beschikken vaak niet over documenten om hun identiteit of staatloosheid te bewijzen**. Deze speciale omstandigheden moeten in overweging worden genomen en worden medegedeeld aan de verantwoordelijke advocaat.

START PROCEDURE

Na de rust- en voorbereidingsperiode begint de algemene asielprocedure. Deze procedure duurt normaal tussen de 4-8 dagen. Er worden 2 interviews afgenomen met de IND waarin de identiteit, reisroute en de reden waarom iemand is gevlucht, zal worden onderzocht. Als meer onderzoek nodig is, zal het asielverzoek worden beslist in de verlengde asielprocedure. [weblink 8, 9]

De cliënt wordt bijgestaan door zijn advocaat. **Het is belangrijk dat de cliënt comfortabel en tevreden is met zijn advocaat en dat de advocaat op de hoogte is van de staatloosheid van de cliënt.**

Tijdens de procedure wordt de identiteit en nationaliteit door de IND onderzocht. **Het is de verantwoordelijkheid van de cliënt om zoveel mogelijk informatie te verstrekken over hun staatloosheid**. De bewijslast ligt bij hen. Behalve het assisteren bij het mogelijk terugvinden van bewijs, is het behulpzaam om de cliënt te instrueren over het belang van het zorgvuldig communiceren van de staatloosheid tijdens het interview met de IND.

Registratie in de BRP is mogelijk (onder bepaalde voorwaarden) voor een persoon die in het AZC verblijft. Wanneer iemand staatloos is en geen officiële documenten bezit om dit te bewijzen, kan het moeilijk zijn om je te registreren als 'staatloos'. In dit geval registreren gemeenten vaak als **'nationaliteit onbekend'**. Als dit het geval is, is het belangrijk om de **hulp van een advocaat in te roepen** om de cliënt te helpen hun registratie in de BRP naar 'staatloos' te wijzigen. Een staatloos persoon kan alleen gebruik maken van de speciale rechten die aan hen worden toegekend wanneer hij of zij in de BRP als 'staatloos' is geregistreerd.

Wat is staatloosheid?

Officieel is een staatloos persoon "een persoon die door geen enkele staat, krachtens diens wetgeving, als onderdaan wordt beschouwd". Dit betekent dat een staatloos persoon geen enkele nationaliteit heeft. [weblink 4, 5, 6]

Wanneer komt staatloosheid voor?

Staatloosheid kan verschillende oorzaken hebben, zoals [weblink 7]:

- Discriminerende nationaliteitswetgeving
 - Staten opvolging
- Ontbreken van registratie processen
- Conflicten van wetten

Vraag het Rode Kruis family tracing team om contact te leggen met familieleden en mogelijk documenten op te halen [weblink 10]



TOEKENNING



AFWIJZING

Weblink 1: https://ind.nl/documents/rvt_engels.pdf
Weblink 2: <https://travel.state.gov/content/travel/en/us-visas/Visa-Reciprocity-and-Civil-Documents-by-Country.html> (list of official documents available per country)
Weblink 3: <http://www.refworld.org/topic/50fbce524d50fbce525c0.LEGISLATION.html>
Weblink 4: <http://www.institutesi.org/world/whatis.php>

Weblink 5: <http://www.unhcr.org/nl/wp-content/uploads/UNHCR-Staatloosheid-in-Nederland-NLD.pdf>
Weblink 6: <https://www.government.nl/topics/dutch-nationality/statelessness>
Weblink 7: <http://www.institutesi.org/world/causes.php>
Weblink 8: <https://www.vluchtelingenwerk.nl/forrefugees/asielprocedure?language=en>
Weblink 9: https://ind.nl/Documents/AA_Engels.pdf
Weblink 10: <https://www.rodekruis.nl/hulp-wereldwijd/wereldwijd-het-contact-van-families-herstellen>

TOEKENNING

Wanneer iemand bescherming krijgt van de Nederlandse staat, vindt opvang plaats in het **AZC** totdat alternatieve huisvesting is geregeld, waarbij ondersteuning wordt geboden door VluchtelingenWerk Nederland.

Nadat permanente huisvesting is geregeld, zijn er andere organisaties die kunnen helpen met vragen met betrekking tot werk, verzekering, onderwijs, gezondheidszorg, enz. Deze verschillen vaak per regio. Informeer de cliënt over de mogelijkheden. Voorbeelden hiervan zijn: Compleet Mensenwerk (Oost-Nederland, [weblink 11](#)), De Driemaster (Zuid-Holland, [weblink 12](#)), Humanitas Groningen en breder NL, [weblink 13](#)). De verantwoordelijke gemeente biedt ook ondersteunende diensten in samenwerking met lokale sociale diensten.



REGISTRATIE BRP

Let op
staatloos zijn is niet hetzelfde als ongedocumenteerd zijn. Een staatloos persoon kan geen bescherming en burgerschapsrechten krijgen, zelfs niet nadat dit is geverifieerd bij de betreffende autoriteiten. Dit betekent ook dat er geen (nieuwe) documenten kunnen worden verkregen die de persoon in staat stellen om legaal een ander land te (her) betreden.

Een juiste registratie in de BRP van de verantwoordelijke gemeente is erg belangrijk. Als iemand al was geregistreerd in bijvoorbeeld de gemeente van de AZC locatie, kan deze registratie mogelijk worden overgedragen naar de nieuwe gemeente van verblijf. Het is ook mogelijk dat een nieuwe registratie in de nieuwe gemeente nodig zal zijn.

Het is erg belangrijk om ervoor te zorgen dat de cliënt in de BRP als 'staatloos' wordt geregistreerd. De **bewijslast** hiervoor ligt volledig bij de cliënt. De gemeente zal van hen eisen dat zij hun **staatloosheid met documenten aantonen**. Er zijn bijvoorbeeld specifieke documenten die Palestijnen uit Syrië volgens de gemeentes zouden kunnen overleggen: [weblink 14](#)

Een advocaat kan worden gevraagd om te helpen bij de procedure voor het wijzigen van de registratie in de BRP. In sommige gevallen worden staatloze personen namelijk onterecht geregistreerd als 'nationaliteit onbekend'. Dit is de moeite waard omdat een staatloos persoon alleen gebruik kan maken van de rechten die hen toekomen, zoals gefaciliteerde naturalisatie, als iemand ook als zodanig is geregistreerd.

Ook **UNHCR** (NL) kan benaderd worden om te helpen bij deze procedure, bijvoorbeeld door brieven te schrijven of te bemiddelen waar nodig.

GEZINSHERENIGING

Iemand kan gezinshereniging aanvragen. In dit geval dient er een nieuwe aanvraag verstuurd te worden naar de IND [[weblink 15, 16](#)]. De aanvraag moet worden ingediend **binnen 3 maanden** nadat het asielverzoek is ingewilligd.

Het gezinslid (partner, kind of moeder / vader in geval van een minderjarige) moet een machtiging tot voorlopig verblijf (mvv) verkrijgen, een verplicht visum om Nederland binnen te reizen. De procedure vereist dat zij hiervoor officiële identificatiedocumenten en andere niet-officiële indicatieve documenten verstrekken. Dit kan problemen opleveren indien het familielid staatloos is. Het is daarom belangrijk om de mogelijkheden met een advocaat te onderzoeken en de cliënt te helpen bij de aanvraag. Er kan ook beroep worden gedaan op **Bewijsnood** [[weblink 17](#)].

De advocaat kan de hulp van **UNHCR** inroepen voor assistentie indien zich problemen voordoen.

Vraag het 'Juridisch Loket' om juridisch advies en doorverwijzing naar een advocaat. Zij zijn aanwezig in de meeste steden in NL en hebben gratis inloopspreekuren [[weblink 18](#)]

NATURALISATIE

Als iemand als staatloos staat ingeschreven in de BRP, kunnen zij **na drie jaar legaal verblijf naturaliseren tot Nederlander**, in plaats van de reguliere 5 jaar. De IND beoordeelt het verzoek om Nederlanderschap.

Staatloze personen zijn vrijgesteld van het verstrekken van een paspoort voor naturalisatie. Het is echter nog steeds vereist om een geboorteakte te verstrekken. Indien zij ook geen geboorteakte bezitten kan er een beroep gedaan worden op **Bewijsnood**, waarvoor zij moeten bewijzen dat zij geen documenten kunnen verkrijgen. Het is belangrijk dat zij een advocaat of 'Het Juridisch Loket' om hulp vragen.

Als iemand **1) is geboren in Nederland, 2) staatloos geregistreerd is vanaf de geboorte en 3) in Nederland heeft gewoon gedurende 3 opeenvolgende jaren met een geldige verblijfsvergunning**, kunnen zij de Nederlandse nationaliteit verkrijgen via de **optieprocedure**. In deze procedure is de lokale gemeente verantwoordelijk voor het beoordelen van het verzoek. Staatlozen zijn ook vrijgesteld van een paspoort verstrekken in de optieprocedure. [[weblink 19](#)]

Weblink 11: <https://www.compleet-mensenwerk.nl/>

Weblink 12: <http://www.driedriemaster.nu/statushouders/begeleiding-statushouders/>

Weblink 14: https://mvw.nl/media/magazine-files/BR_1_STAATLOOS.pdf

Weblink 15: <https://ind.nl/asiel/Paginas/Familieid-van-vluchteling.asp>

Weblink 16: <https://www.vluchtelingenwerk.nl/forrefugees/gezinshereniging?language=en>

Weblink 17: <https://ind.nl/paginas/bewijsnood.aspx>

Weblink 18: <https://www.juridischloket.nl/contact/>

Weblink 19: <https://ind.nl/en/dutch-citizenship/Pages/Option.aspx>

AFWIJZING

Staatloosheid is geen aparte grond voor bescherming in de asielprocedure in Nederland. Het asielverzoek kan worden afgewezen, zelfs wanneer de staatloosheid van iemand is bewezen.

Wanneer een asielverzoek wordt afgewezen, ontvangt iemand normaal gesproken een bevel om Nederland binnen 28 dagen te verlaten. **De meeste staatlozen kunnen Nederland echter niet verlaten vanwege de afwezigheid van identiteits- en reisdocumenten**, naast mogelijke vrees voor vervolging.

Als zij zich in Nederland bevinden zonder een verblijfsvergunning, kunnen zij het risico lopen op detentie. Onthoudt echter dat **de detentie van staatloze personen arbitrair en onwettig is wanneer er geen zicht is op uitzetting**. Een advocaat wordt in de regel toegewezen om tegen de beslissing tot detentie in beroep te gaan. **Let erop dat de cliënt de advocaat informeert over zijn/haar staatloosheid**.

De cliënt kan ook tijdens detentie contact opnemen met het Meldpunt Vreemdelingendetentie voor hulp. De advocaat kan de volgende **juridische handleiding** gebruiken voor aanvullende gronden en jurisprudentie om de arbitraire detentie van staatlozen te voorkomen: **weblink 20**.



Meldpunt
Vreemdelingendetentie
is een initiatief van
Stichting LOS en
ondersteunt personen in
vreemdelingendetentie.
Het meldpunt is
bereikbaar vanuit
detentie op: 0800-
3388776.
[weblink 21]

NGO's

Verschillende **NGO's** helpen afgewezen asielzoekers. Voorbeelden zijn: ASKV Steunpunt Vluchtelingen (Amsterdam), Vluchtelingen in de Knel (Eindhoven), STIL (Utrecht), Stichting ROS (Rotterdam), INLIA (Groningen), Defence for Children en anderen.

Het kan van belang zijn om contact op te nemen met een NGO voor hulp bij maatschappelijke kwesties, zoals onderdak en verwijzingen voor medische behandeling [weblink 22], en juridische kwesties zoals het perspectief op en eventuele voorbereiding van een nieuwe procedure.

Het ASKV biedt maatschappelijke en juridische begeleiding aan ongedocumenteerde vluchtelingen. Speciale aandacht gaat uit naar staatloosheid (o.a. begeleiding, onderzoek, strategisch procederen & lobby).
[weblink 25]

De NGO dient rekening te houden met de **speciale omstandigheden van staatlozen**. De staatloosheid dient te worden onderzocht door de verantwoordelijke medewerker. **Profielen van mogelijke staatlozen** kunnen hier worden gevonden: **weblink 23**.
Bekijk daarnaast de volgende **vragen** die u de cliënt kunt stellen en rekening mee kunt houden tijdens het lezen van het juridisch dossier: **weblink 24**.

Zorg er voor dat (mogelijke) staatloosheid altijd naar andere betrokken organisaties gecommuniceerd wordt, zoals de gemeente of de DT&V.

Voorbeelden staatloosheid
Er zijn een aantal grotere staatloze gemeenschappen, zoals de **Rohingya, Palestijnen, Koerden, Bidoon**, en personen van de **voormalige Sovjet Unie**. Echter, staatloosheid beperkt zich niet tot bepaalde doelgroepen en kan **ieder persoon overkomen**.

NIEUWE PROCEDURE

Op dit moment ontbreekt een centrale **vaststellingsprocedure staatloosheid** in Nederland. Dit betekent dat het bewijzen van staatloosheid zonder over documenten te beschikken erg lastig kan zijn. Gelukkig is er in 2016 een wetsvoorstel gepubliceerd voor de introductie van een vaststellingsprocedure staatloosheid. Deze zal naar verwachting binnenkort naar de Tweede Kamer worden gestuurd voor bespreking. Er zijn echter wel een aantal significante tekortkomingen in het voorstel wat daadwerkelijke verbetering in de weg staat. [weblink 26]

Staatloosheid is momenteel geen grond voor legaal verblijf. Dit betekent dat er gekeken moet worden naar het starten van een procedure voor verblijf op andere gronden. Nogmaals, er dient rekening gehouden te worden met de inherente moeilijkheid voor staatlozen om identiteitsdocumenten te overleggen. Overweeg ook de toepasbaarheid van een eventuele Bewijsnood en vrijstellingen in aanvragen.

Betekenisvolle jurisprudentie kan worden gebruikt, zoals het besluit van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens inzake de verblijfsrechten van een staatloze: **Hoti v. Kroatië**, waarin het recht op legaal verblijf van staatlozen en de behoefte aan een gedeelde bewijslast wordt genoemd. [weblink 27]

Een staatloze in Nederland wordt geregeld verwezen naar de **'buiten schuld procedure'**. Deze procedure is echter bekritiseerd vanwege de bewijslast en het lage toekenningspercentage. Neem contact op met het **ASKV Steunpunt Vluchtelingen** om de opties voor een nieuwe procedure te bespreken, waaronder de buiten schuld. Daarnaast kan **UNHCR** worden gevraagd om als deskundige bij te dragen aan de nieuwe procedure.

BEGRIPPENLIJST

AZC – Een Asielzoekerscentrum (AZC) is een overheidsinstituut voor asielzoekers die een asielverzoek hebben ingediend en in afwachting zijn van het resultaat. In dit type opvang verblijven asielzoekers die in de verlengde asielprocedure zitten of verblijfsgerechtigden die wachten op permanente huisvesting. Voor de andere relevante opvanglocaties zie aanmeldcentrum, centrale ontvangstlocatie, procesopvanglocatie en vrijheidsbeperkende locatie (zie <https://www.coa.nl/nl/opvanglocaties/typen-locaties>)

Aanmeldcentrum – Het aanmeldcentrum, is de locatie van de IND waar de asielzoeker zijn eerste asielaanvraag kan indienen. Als de asielzoeker per vliegtuig arriveert, moet hij of zij zich melden bij de Koninklijke Marechaussee op Schiphol. In alle andere gevallen moet een asielzoeker zich melden bij het aanmeldcentrum van de IND in Ter Apel. (Zie <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/vraag-en-antwoord/procedure-asielzoeker>). Een asielzoeker die zichzelf meldt in Ter Apel wordt in eerste instantie huisvesting geboden in de centrale ontvangstlocatie (col). Asielzoekers die per vliegtuig aankomen, worden in de regel de toelating tot Nederland ontzegd. Daarom wordt een grensprocedure gestart om hun asielaanvraag af te handelen. Een persoon die met het vliegtuig aankomt, blijft tijdens de procedure in het aanmeldcentrum op Schiphol.

Bewijsnood – In het geval van Bewijsnood is er sprake van een gebrek aan bewijsstukken. Indien een staatloze Nederlander wilt worden dient iemand in de meeste gevallen een geboorteakte te overleggen. Indien hij/zij niet over een geboorteakte beschikt en niet is vrijgesteld van dit vereiste kan iemand een beroep doen op 'bewijsnood'. Diegene dient dan met documenten aan te tonen waarom het niet mogelijk is om een geboorteakte te verkrijgen. De IND bepaalt dan of er inderdaad niet aan de bewijsnorm voldaan kan worden. (Zie <https://ind.nl/paginas/bewijsnood.aspx>)

BRP – De Basis Registratie Personen (BRP) is de database van de lokale gemeenten waar personen zich moeten registreren. Personen registreren zich in de gemeente waar zij hoofdverblijf genieten. Alleen personen die rechtmatig in Nederland verblijven kunnen worden geregistreerd in de BRP. Onder bepaalde voorwaarden kan een asielzoeker die in een AZC verblijft in afwachting van zijn beslissing in de procedure zich ook registreren in de BRP (zie <https://www.coa.nl/nl/asielopvang/vertrek-uit-de-opvang/basisregistratie-personen>). Staatlozen kunnen zich ook in de BRP registreren, maar een persoon moet met documenten kunnen aantonen dat hij staatloos is om als staatloos te worden geregistreerd. Als iemand geen documenten bezit zal de gemeente overgaan op de registratie 'nationaliteit onbekend'. Tegen deze beslissing kan beroep worden aange tekend met behulp van een advocaat.

Buiten schuld procedure – De buiten schuld procedure kan worden ingediend door personen die buiten hun eigen schuld om Nederland niet kunnen uitreizen. De Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V) kan worden verzocht om bemiddeling ter ondersteuning bij terugkeer. De DT&V speelt een belangrijke rol in deze procedure, omdat inwilliging door de IND afhankelijk is van het bindende advies van de DT&V. Deze procedure is door velen sterk bekritiseerd en heeft een zeer laag toekenningspercentage (zie <https://www.dienstterugkeervertrek.nl/Werkindeuitvoering/Bijzondereomstandigheden/index.aspx> en https://acvz.org/wp-content/uploads/2015/05/01-07-2013_Advies38-ACVZweb1.pdf). De Nederlandse regering verwijst een staatloos persoon zonder rechtmatig verblijf en die het land niet kan verlaten naar de buiten schuld procedure. In de praktijk wordt staatloosheid echter niet beschouwd als een relevante factor in de buiten schuld procedure. De procedure is daarnaast niet geschikt voor staatlozen vanwege de hoge bewijslast waar zij vaak niet aan kunnen voldoen door het ontbreken van documenten.

Centrale ontvangstlocatie – De centrale ontvangstlocatie (col) is waar de asielzoeker wordt opgevangen nadat hij of zij zich heeft geregistreerd bij het aanmeldcentrum. Hier zal de asielzoeker zijn of haar eerste dagen in Nederland doorbrengen en zich voorbereiden op de asielprocedure. (zie <https://www.coa.nl/nl/opvanglocaties/typen-locaties>)

COA – Het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) is verantwoordelijk voor de opvang van asielzoekers die naar Nederland komen. Dit betekent in de eerste plaats dat ze asielzoekers onderbrengen in een AZC dat wordt beheerd door het COA totdat de IND heeft beslist op hun asielaanvraag. Als een verblijfsvergunning wordt verleend, faciliteert het COA ook bemiddelingsactiviteiten met betrekking tot de overgang naar meer permanente huisvesting elders. (zie <https://www.coa.nl>)

DT&V – De Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V) is verantwoordelijk voor het regisseren van het vrijwillige en gedwongen vertrek van vreemdelingen die niet in Nederland mogen blijven. (zie <https://dienstterugkeervertrek.nl/>)

Gemeente – De lokale gemeente is de locatie waar een persoon woont en die vervolgens verantwoordelijk is voor alle administratieve procedures met betrekking tot iemands registratie en burgerlijke staat. De gemeente is ook verantwoordelijk voor het ontvangen van het naturalisatieverzoek voor het Nederlandse staatsburgerschap. De gemeente stuurt dit verzoek vervolgens door naar de IND, aangezien de IND verantwoordelijk is voor de beslissing in deze procedure. De gemeente is zelf verantwoordelijk voor het beoordelen van een verzoek Nederlander te worden door optie. (zie <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/taken-gemeente>)

IND – De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) is verantwoordelijk voor de beoordeling van verblijfsaanvragen van mensen die in Nederland willen wonen of die Nederlander willen worden. (zie <https://www.ind.nl>)

Machtiging tot voorlopig verblijf (mvv) – Een machtiging tot voorlopig verblijf is een verplicht visum dat nodig is als u van buiten de Europese Unie reist en langer dan 90 dagen in Nederland wilt verblijven. Dit visum wordt ook wel het visum voor lang verblijf genoemd. Met dit visum kunt u naar Nederland reizen om uw verblijfsvergunning te verkrijgen, bijvoorbeeld in het geval van een verzoek om gezinshereniging. Een mvv dient bij de ambassade in het land van herkomst opgehaald te worden. (zie <https://www.rijksoverheid.nl/wetten-en-regelingen/productbeschrijvingen/machtiging-tot-voorlopig-verblijf>)

Procesopvanglocatie (pol) – In een procesopvanglocatie worden asielzoekers opgevangen die in de eerste fase van de asielprocedure zitten (de Algemene Asielprocedure). De pol's bevinden zich altijd in de buurt van een kantoor van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). In de pol is met name aandacht voor gesprekken tussen asielzoeker en advocaat, voorlichting door VluchtelingenWerk, voorlichting over het COA en medisch advies. (zie <https://www.coa.nl/nl/opvanglocaties/typen-locaties>)

Rust en voorbereidingstermijn – Na aankomst in Nederland krijgt elke asielzoeker een rust- en voorbereidingsperiode. Deze periode duurt minimaal 6 dagen. Tijdens deze periode krijgen asielzoekers informatie over de asielprocedure en wordt een advocaat toegewezen. Een registratiegesprek zal ook plaatsvinden, in dit interview zullen geen vragen worden gesteld over de redenen waarom iemand zijn land heeft verlaten, maar de IND zal wel vragen stellen over de identiteit en herkomst van de persoon. (zie https://ind.nl/Documents/RVT_Nederlands.pdf)

Stateless - Officieel is een staatloos persoon "een persoon die door geen enkele staat, krachtens diens wetgeving, als onderdaan wordt beschouwd". Dit betekent dat een staatloos persoon geen enkele nationaliteit heeft. (zie <http://www.institutesi.org/world/whatis.php> en <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/nederlandse-nationaliteit/staatloosheid>)

Vaststellingsprocedure staatloosheid – Een vaststellingsprocedure staatloosheid is een speciale procedure voor personen die beweren staatloos te zijn. De procedure maakt een officiële vaststelling van hun status als staatloos mogelijk, waarna zij ook de aan staatloosheid verbonden rechten kunnen verwerven. Nederland heeft momenteel geen vaststellingsprocedure maar een wetsvoorstel hiervoor is gepubliceerd en zal naar verwachting binnenkort naar de Tweede Kamer worden verstuurd. (zie <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/nederlandse-nationaliteit/staatloosheid> en <https://www.internetconsultatie.nl/staatloosheid/details>). Er zijn aanzienlijke tekortkomingen in het wetsvoorstel die daadwerkelijke vooruitgang in de weg staan. Het belangrijkste is dat het huidige wetsvoorstel geen legaal verblijf mogelijk maakt na de vaststelling van staatloosheid, wat betekent dat de meeste staatloze personen zonder papieren en zonder wettelijke rechten in Nederland blijven wonen terwijl uitzetting naar een ander land niet mogelijk is. (zie <https://www.internetconsultatie.nl/staatloosheid/reactie/c31db4ca-9433-400c-9871-6fdd753046ca>)

Vrijheidsbeperkende locatie (vbl) – Op een vrijheidsbeperkende locatie verblijven uitgeprocedeerde asielzoekers die geen recht meer hebben op opvang op een azc. Zij kunnen hier maximaal 12 weken terecht, mits er binnen die termijn uitzicht is op terugkeer. In de praktijk verblijven personen hier geregeld langer dan 12 weken. De huisregels op een vbl zijn strenger dan op een azc. Bewoners dienen zich 5 dagen per week te melden. Zij mogen de locatie verlaten, maar zijn verplicht binnen de grenzen van de gemeente te blijven waar de vbl is gevestigd. Er is een vbl in Ter Apel. (zie <https://www.coa.nl/nl/opvanglocaties/typen-locaties>). Staatlozen kunnen ook in het vbl verblijven, hoewel het vaak blijkt dat terugkeerprogingen onsuccesvol zijn.

